



אורות ישראל

מכללה אקדמית לחינוך

מייסודן של מכללות מורשת יעקב ואורות ישראל

בס"ד

שם הקורס: **עיון בטקסטים תנאיים ובמדרשי הלכה**

שנה"ל תשע"ח

שם המרצה: **יצחק רונס**

היקף שעות: **קורס סמסטריאלי**

דרישת קדם: **אין**

תוכן ומטרות הקורס:

מטרת הקורס היא העיון בסוגיות מתוך תורתם של התנאים לאור שאלות היסוד המחקריות המרכזיות בחקר תורתם. הקורס יעסוק בסוגיות שונות המביאות לידי ביטוי את תרומתה של עולם המחקר לדורותיו להבנת משנתם של התנאים. במהלך הקורס נעבור בין נקודת המבט המחקרית מבית מדרשם של ראשוני החוקרים ונכיר גם את תרומתם הייחודית של כיווני המחקר הספרותיים החדשים. הקורס יגע גם ביחסם של גדולי תורה לשאלת חשיבות העיון בדרך המחקרית לאור תורותיו המחקריים של הרב הנזיר, ולאור דרכי פרשנות המשנה של הגר"א ותלמידיו.

יחידות הוראה בקורס

1. משנה ראשונה ומשנה אחרונה – חשיבות העיון המחקרי הנ"ל לאור תכנית הלימודים שחיבר הרב הנזיר והגיש לרב קוק.
2. מסכת כתובות פרק א משנה א – בין משנה ראשונה למשנה אחרונה
3. מסכת כלים פרק ל, משנה ד – סידורן של משניות קודם לרבי
4. מסכת פסחים פרק א משנה א – קדמות המשנה הראשונה – בין פרנקל לרב הלוי.
5. מסכת פסחים פרק א משנה א – היחס שבין המשנה לתוספתא, ועריכתו של רבי
6. מסכת פסחים פרק א משנה א - משנה ראשונה ואחרונה – דרכי הפרשנות של תלמידי הגר"א
7. מסכת פסחים פרק א משנה ב-ג – בין משנה ראשונה למשנה אחרונה
8. שיקולי עריכה במשנה מסכת ראש השנה – בין פרקים א-ב לפרק ג-ד
9. שיקולי עריכה במשנה מסכת מגילה
10. מסכת מגילה פרק א משנה א – משנה ראשונה ואחרונה
11. עדים זוממים – עיון בספרי דברים
12. על רובדי ההגדה שבמשנה

קמפוס רחובות

רחוב הרב שטיינמן 3
ת"ד 1106, רחובות 76110
טלפון: 08-9485662
פקס: 08-9485686
דוא"ל: sima-c@mor.ac.il

קמפוס אלקנה

אלקנה, ד"נ אפרים
מיקוד 44814
טלפון: 03-9061301
פקס: 03-9061342
דוא"ל: dekan@orot.ac.il



אורות ישראל

מכללה אקדמית לחינוך

מייסודן של מכללות מורשת יעקב ואורות ישראל

בס"ד

דרישות הקורס

מבחן סופי - 100 אחוז

דרכי התקשרות עם המרצה

yrone@yaroness@gmail.com

ביבליוגרפיה

ספרי מבואות:

1. אלבק, ח., מבוא למשנה, תל-אביב תשי"ט
2. אפשטיין, י.נ., מבוא לנוסח המשנה, ירושלים – תל-אביב תשכ"ד
3. אפשטיין, י.נ., מבואות לספרות התנאים, ירושלים – תל-אביב תשי"ז
4. גולדברג, א., מבוא למשנה ולתוספתא (בעריכת מ' אסולין), ירושלים תש"ל
5. הלוי, י.א., דורות הראשונים, פרנקפורט 1918
6. האוניברסיטה הפתוחה, מבוא לתורה שבעל פה, תל-אביב תשנ"א, יחידות 1-4

ספרים ומאמרים:

1. אלבק, ח., מחקרים בברייתא ובתוספתא ויחסן לתלמוד, ירושלים תש"ל
2. בן פזי, י. "סוד המשנה בעריכתה - מבנה פרק ד במשנה סוכה", אסופות ג (תשע"ג), 119-125
3. ברקוביץ, ד., "לולב הגזול - ומלאה הארץ דעה – מבנה פרק ג במשנה סוכה", אסופות ג (תשע"ג), 85-103
4. הנשקה, ד., "על רובדי הגדת הפסח במשנה", תרביץ פא (תשע"ג), 25-45
5. הנשקה, ד., "עדים זוממים: לפתרון של חידה עתיקה (בעקבות ספרי זוטא דברים)", תרביץ עב, ג (תשס"ג), 345-387
6. הרשקוביץ, ש., 'מבוא לתורה שבעל-פה', מרחבים, ג (תשמ"ח), עמ' 176-288
7. וולפיש, א., "חקר עריכתו של פרק א במשנת קידושין - מאין ולאן?", נטועים טו (תשס"ח), 43-77
8. וולפיש, א., "שיטת העריכה הספרותית במשנה על-פי מסכת ראש השנה", דיסרטציה - אוניברסיטה העברית בירושלים, תשס"א
9. וולפיש, א., "תקבולת במשנה", נטועים ג (תשנ"ו), 59-86

קמפוס רחובות

רחוב הרב שטיינמן 3
 ת"ד 1106, רחובות 76110
 טלפון: 08-9485662
 פקס: 08-9485686
 דוא"ל: sima-c@mor.ac.il

קמפוס אלקנה

אלקנה, ד"נ אפרים
 מיקוד 44814
 טלפון: 03-9061301
 פקס: 03-9061342
 דוא"ל: dekan@nrot.ac.il



אורות ישראל

מכללה אקדמית לחינוך

מייסודן של מכללות מורשת יעקב ואורות ישראל

בס"ד

10. וולפיש, א., "שיקולים ספרותיים בעריכת המשנה ומשמעויותיהם", נטועים א (תשנ"ד), 33-60
11. וינברג, הרב י.י., שרידי אש, חלק ד: חקרי הלכה, חידושים ביאורים ומאמרים, ירושלים, תשל"ז
12. כהן, הרב ד., "בדיקת חמץ והגדה של פסח", מאבני המקום ט (תשנ"ה), 12-28
13. כהן, הרב ד., הדר דוד: פתיחות והדרנים למסכתות הש"ס, ירושלים, תשמ"ב
14. כהנא, מ., "תפוחי זהב במשכיות כסף: המשנה וסדר סדריה", תרביץ עו (תשס"ז), עמ' 29-40
15. כהנא, מ., "הדרשות במשנה וההלכות במדרש: בחינת זיקות גומלין", תרביץ פד, א-ב (תשע"ו), 17-76
16. מאיר, מ., "משניות הפותחות פרק בשעה שאמורות היו לחתום את הפרק שלפניהן", אורשת ב (תשע"א), 75-84
17. סבתו, מ., "לשילובן של דרשות "מיכן אמרו" במדרשי ההלכה", תרביץ פד, ג (תשע"ז), 397-416
18. סבתו, מ., "עיון במשנת מגילה ד, א לאור מגמת עריכתה של המסכת", סידרא כו (תשע"א), 117-139
19. סבתו, מ., "למה אמרו שתי שורות במרתף", סידרא יט (תשס"ד), 101-116
20. פרידמן, ש.י., "לא הרגו נהרגין, הרגו אין נהרגין" (בבלי מכות ה ע"ב): משפח או משפט?", סידרא, כ (תשס"ה), 171-194
21. פרידמן, ש.י., תוספתא עתיקתא: מסכת פסח ראשון, מקבילות המשנה והתוספתא בפירושן, בצירוף מבוא כללי, רמת גן, תשס"ג
- 22.
25. שבט, א.י., "מבחנים מעשיים המבטאים את אהדת הרב קוק ללימוד תורה ביקורתית-מדעי", טללי אורות יד (תשס"ח), 243-271
26. שביב, הרב י., "מסכת ראש השנה: בעיות ופתרונות", נטועים א (תשנ"ד), 11-18
27. שרמר, ע., "למסורת נוסח התוספתא, עיון ראשוני בעקבות שאול ליברמן", JSIJ, 1 (2002), עמ' 11-43

קמפוס רחובות

רחוב הרב שטיינמן 3
ת"ד 1106, רחובות 76110
טלפון: 08-9485662
פקס: 08-9485686
דוא"ל: sima-c@mor.ac.il

קמפוס אלקנה

אלקנה, ד"נ אפרים
מיקוד 44814
טלפון: 03-9061301
פקס: 03-9061342
דוא"ל: dekan@orot.ac.il